

LUND UNIVERSITY

Om havets natur

Dunér, David

Published in:
Svenska Linnésällskapets årsskrift

2022

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Dunér, D. (2022). Om havets natur. *Svenska Linnésällskapets årsskrift*, 2022, 138.

Total number of authors:
1

Creative Commons License:
Ospecificerad

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

OM HAVETS NATUR. Den 18 juni 1757 försvarade smålänningen Johan Henric Hager avhandlingen *Natura pelagi* (Om havets natur) under Linnés presidium. Som vännen Jonas Björkander skriver i sin gratulationsdikt har han nu hissat segel och begett sig ut ”på lyckans vida haf.” (14) Hager blev sedermera stadsläkare i hamnstaden Landskrona. Linné anmälde avhandlingen entusiastiskt i *Lärda tidningar* 1757: detta arbete ”borde wara förswenskadt, på det en hwar måtte hafwa tilfalle, at förundra sig öfwer dessa nya och djupa sporr af den stora skaparens oändeliga wishet.” (22) Linnés önskan har nu äntligen uppfyllts. *Om havets natur* (Svenska Linnésällskapet, 2022) har givits ut som nummer 85 i serien Valda avhandlingar av Carl von Linné i översättning av Johnny Strand och med rikliga zoologiska kommentarer av Ingvar Svanberg och biografiska noteringar av Erik Hamberg.

Hager hade inte själv beskådat dessa härliga ting som lever i havet, utan avhandlingen bygger till stor del på de iakttagelser som Linnélärjungarna Hasselquist, Osbeck, Torén och Kalm gjort under sina resor på världshaven. Avhandlingen är inte lång, men innehåller små korn av linneanska observationer, där havet speglar jord och himmel. Havet ”förhåller sig på ett motsatt sätt jämfört med fastlandet, precis som vi på en lugn och stilla strand ser trädens skuggor upp och ner.” (8) I havet finns lysmaneter i större antal än myggorna i Lappland, vilka i den mörka natten lyser och ger vattnet ett glödande sken, varigenom de seglande färdas liksom bland flammande eldar. Maneter lyser på natten så att det stilla havet tycks vara ”stjärnbeströdd som himlen”, och medusahuvuden avger ett ”rödaktigt sken liksom kometer.” (9) Storjordkrypare glimrar med en glans som tävlar med stjärnorna Castor och Pollux. Där finns ängar av tång och hungriga hajar likt jagande tigrar som slukar allt i sin väg. Fåglarna är orädda och vet inte ”att människan är den farligaste av alla varelser.” (11) Denna värld är dock ännu till stora delar utforskad. Den fragmentariska beskrivningen mynnar ut i en förhoppning om att framtiden ska vara mer framgångsrik i kunskapen om havets natur: de ”kommer då att kunna notera hur okunnig vår tid varit på detta område.” (12) Avhandlingen slutar med orden: ”Ack, hur mycket det är som vi inte vet!” (13)

HANTVERKARNAS SJUKDOMAR. Linnés avhandling *Morbi artificum* (1765), som finns sedan tidigare i svensk översättning, *Hantverkarnas sjukdomar* (Valda avhandlingar av Carl von Linné 20), har nu också kommit i en fullständig engelsk översättning med inledning av Timo Hannu och Jacobus Kritzinger. ”Morbi artificum – a post-Ramazzinian academic dissertation on occupa-